

УДК 549 + 553.5(8)

Т.І. ДРОЗД, аспірантка
КНУ ім. Т. ШЕВЧЕНКА

Товарознавчі аспекти використання кременів

В статті розглянуто положення кременей в класифікаторі корисних іскопаємих України, а також їх використання в класифікації непродовольствених груп товарів.

The article observes the position of flints among the classifier of mineral resources of Ukraine and also their usage in classification of nonfood groups of goods.

Кремені – це специфічні осадові утворення, складені аутигенними агрегатами аморфного і кристалічного кремнезему. Серед них поширені як конкреційні, так і пластові. Найбільш розповсюдженими і цікавими є кремені конкреційного генезису.

У національному класифікаторі корисних копалин України кремені розглядаються як гірничотехнічна та абразивна сировина і як коштовне, декоративне та виробне каміння [2]. Це цілком обґрунтовано, оскільки кремені, крім досить високих фізико-хімічних показників (абразивність, твердість, стійкість), має гарні декоративні властивості (табл. 1). аспірантка

У сучасній класифікації природного каміння, яку регламентує Закон України «Про державне регулювання видобутку, виробництва і використання дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння та контроль за операціями з ними» [1], кремені віднесено до напівдорогоцінного каміння другого порядку на рівні з такими самоцвітами, як опали, яшми, агати і тощо. Це дає підстави використовувати його в декількох групах непродовольчих товарів з різним функціональним призначенням [3, 4, 5, 7]. Отже, розглянемо їх більш детально.

Таблиця 1. Положення кременю в національному класифікаторі корисних копалин України

Клас, код, назва	«Неметаловмісні (неметалічні) корисні копалини», код 30 000 000	«Неметаловмісні (неметалічні) корисні копалини», код 30 000 000
Група, код, назва	«Гірничотехнічні корисні копалини», код 32 000 000	«Каміння коштовне та декоративне», код 35 000 000
Підгрупа, код, назва	«Сировина абразивна», код 32 001 000	«Сировина ювелірно-виробна (напівдорогоцінне каміння)», код 35 002 000; «Сировина виробна», код 35 003 000
Вид (корисна копалина), код, назва	«Кремені», код 32 001 020	«Кремені кольоровий», код 35 002 100; «Кремені візерунчастий», код 35 003 140

Серед непродовольчих товарів доцільно виділити такі групи, в яких можна застосовувати кремені.

1. Ювелірна:

• **предмети особистих прикрас** (серезки, кліпси, каблучки, буси, браслети, кулон, медальйони, намисто, кольє, геми).

Для виготовлення особистих прикрас придатні яскраво забарвлені кремені, кремені з добре вираженим текстурним малюнком та смугастої будови. Вони повинні проявляти декоративні властивості навіть в невеликих розмірах (рис. 1);

а)

б)

Рисунок 1. Предмети особистих прикрас з використанням кременів: а) кулон на шкіряному шнурку, б) камеї (у центрі – з кременю, по краях – з агату) [6]

- **предмети туалету** (пудрениці, застиски для краватки, запонки, шпильки для волосся, дзеркала в оправках, шкапулки, флакони для парфумів, пряжки для ременів);

- **предмети сервіровки столу** (посуд і прилади, зроблені з дорогоцінних і кольорових металів та декоровані кременем);

- **предмети для прикрашення інтер'єру** (скульптури малих форм, настінні прикраси, вази для квітів, шкапулки, каменерізні вироби (рис. 2), настінні панно);

- **приладдя для письма** (чорнильниці з каменю, ножі для різання паперу (рис. 2), підставки для ручок);

- **речі для годинників** (інкрустація браслетів та бортових ланцюгів, обрамлення та підставки для годинників);

- **сувеніри** (вироби, які відображають національні і регіональні особливості культури та мистецтва, пам'ятні події, скульптури, брелоки);

- **приладдя для куріння** (портсигари, мундштуки, люльки, запальнички, попільниці).

За функціональним призначенням один і той самий предмет з кременю можна віднести до декількох груп. Наприклад, кременевий ніж є предметом для прикрашення інтер'єру, а з іншого

боку, може бути використаним для розрізування паперу.

У ювелірній товарній групі саме з кременів можна виробляти різноманітні вставки для конкретних позицій товарів або декоруючих їх елементів. В окремих випадках кремені може виконувати окрему повноцінну одиницю асортименту товару. Наприклад, у посуді з дорогоцінного металу кремені виступає як коштовно-декоративне оздоблення, в ювелірному виробі – як вставка, а в предметах для прикрашення інтер'єру – як повноцінний суцільний предмет декору із самостійним завершеним та естетичним значенням.

Особливістю конкреційних кременів є їхня морфологія. Вона дуже різноманітна і вже сама, без додаткової обробки, може бути використана як самостійна форма. У цьому аспекті надзвичайно цікавими є кремені химерної форми, які зовнішньо нагадують різноманітних фантастичних тварин і птахів. Такі кремені є гарною прикрасою інтер'єрів і знаходять застосування в ландшафтному дизайні (рис. 3 а, б; 4).

2. Галантерейна:

- **текстильна** (кремені як елемент декору предметів жіночого і чоловічого туалету або виробу з художнім розписом);

- **металічна** (використання кременів у фурнітурі для одягу, в декорі речей для куріння та домашнього вжитку замість металу);

- **шкіряна** (оздоблення кременем шкіряних виробів та їх замінників, а саме: сумок, ременів, рукавиць, гаманців, валіз, саквожів тощо);

- **оздоба** для щіток і дзеркал.

Значна частина галантерейних товарів є основою складовою одягу (гудзики, гачки, петлі, пряжки та ін.) або частиною туалету. Тому галантерейні товари повинні бути різноманітні за формою, зручні за конструкцією і привабливі за виглядом. Матеріалом для декору може бути візерунчастий кремені.

3. Вироби художніх промислів.

Кремені є гарним матеріалом для авторських індивідуальних каменерізних виробів.

Підсумовуючи, можна сказати, що кремені можна ефективно застосовувати у різних сферах. Він є не лише чудовим абразивним матеріалом, а й гарним декоративним каменем. Його з успіхом можна використовувати як оздоблення для інтер'єрів, виробництва галантерейних і ювелірних груп товарів, а також предметів художніх промислів.

Рисунок 2. Ніж з рисунчастого кременю на підставці з оніксу

а)

б)

Рисунок 3. а) Пінгвін з кременю на льоду (матеріал мармур), б) той самий пінгвін серед лабрадорових приладь для письма

Рисунок 4. Кременисті конкреції химерних форм у вигляді тварин і птахів

Використана література

1. Дорогоцінні метали та дорогоцінне каміння: зб. законодавч. та нормат.-прав. акт. / голова ред. кол. Мельник В.П. – К., 2008. – 374 с.
2. Класифікатор корисних копалин (ККК): ДК 008:2007. – Офіц. вид. – Київ: Держспоживстандарт України, 2008. – 48 с. – (Національний класифікатор України).
3. Логинов В.Д. Ювелирные товары и часы (товароведение). – Москва: Экономика, 1984. – 200 с.
4. Непродовольственные товары и их классификация [Электронный ресурс]: <http://personal-trade.livejournal.com/13828.html>.
5. Орловский Э.И. Товароведение ювелирных товаров и часов. – М.: Экономика, 2007. – 302 с.
6. Патлах В.В. Домашние технологии [Электронный ресурс]: А. Коробков, Ю. Рапопорт: <http://www.patлах.ru>.
7. Селиванкин С.А. Технология ювелирного производства. – Л.: Машиностроение, 1978. – 320 с.